

Zero Waste Europe (idea Zera Odpadów dla Europy) została utworzona żeby umożliwić społecznościom przemyśle ich podejścia do surowców. W coraz większej liczbie regionów, stowarzyszenia obywateli, biznes i władze lokalne podejmują istotne działania w kierunku wyeliminowania odpadów z naszego społeczeństwa.

PRZYPADEK #1

Sierpień 2013

HISTORIA

CAPANNORI

Położone w północnych Włoszech Capannori posiada jeden z najwyższych wskaźników recyklingu odpadów komunalnych w Europie. To "bezodpadowe" miasto jest przykładem zdecydowanych decyzji politycznych oraz współdziałania społeczeństwa, co umożliwiło osiągnięcie przełomowych wyników. Poniższe studium przypadku przedstawia historię tego sukcesu.

Nigdzie powiedzenie „od zera do bohatera” nie jest prawdziwsze niż w odniesieniu do niespodziewanie małego ale zdeterminowanego antyspalarniowego ruchu społecznego w Capannori, które doprowadziło do ogólnokrajowego, oddolnego ruchu Zero Waste.

- Ludność: 46,700
- Strategia Zero Waste przyjęta w 2007 roku
- Redukcja odpadów o 40% w ciągu 10 lat
- Obecnie 82% odpadów jest odbierana selektywnie u źródła

Walka przeciwko spalaniu

Capannori, miasto liczące 46,700 mieszkańców, położone w Toskanii, miało być po prostu kolejnym etapem w nieustępliwym dążeniu do promowania spalania odpadów we Włoszech. Północno europejski model spalania, dla „uniknięcia” problemów środowiskowych i społecznych związanych ze składowaniem odpadów oraz produkcją energii, zyskiwał na popularności we Włoszech, kraju z pilnymi potrzebami uregulowania kwestii zagospodarowania odpadów. Lokalne organizacje medyczne a nawet środowiskowe nie stawiały większego oporu, widząc w spalaniu najmniej szkodliwe rozwiązanie tego nierozwiązywalnego problemu. Zainteresowanie biznesu i naciski z północy Europy w stronę przyspieszenia przyjęcia metody spalania wydawały się nie do powstrzymania.

Zabrakło aktorów, którzy stawiliby zdecydowany opór wobec powstawania spalarni. W debacie publicznej nie mówiono o tym, że **spalarnia sprzyja zwiększeniu ilości wytwarzania odpadów, jest**

konkurencją dla recyklingu, hamuje zrównoważony rozwój, sprzyja korupcji oraz powoduje emisję trujących spalin, odzyskując tylko niewielką część energii zawartej w odpadach.

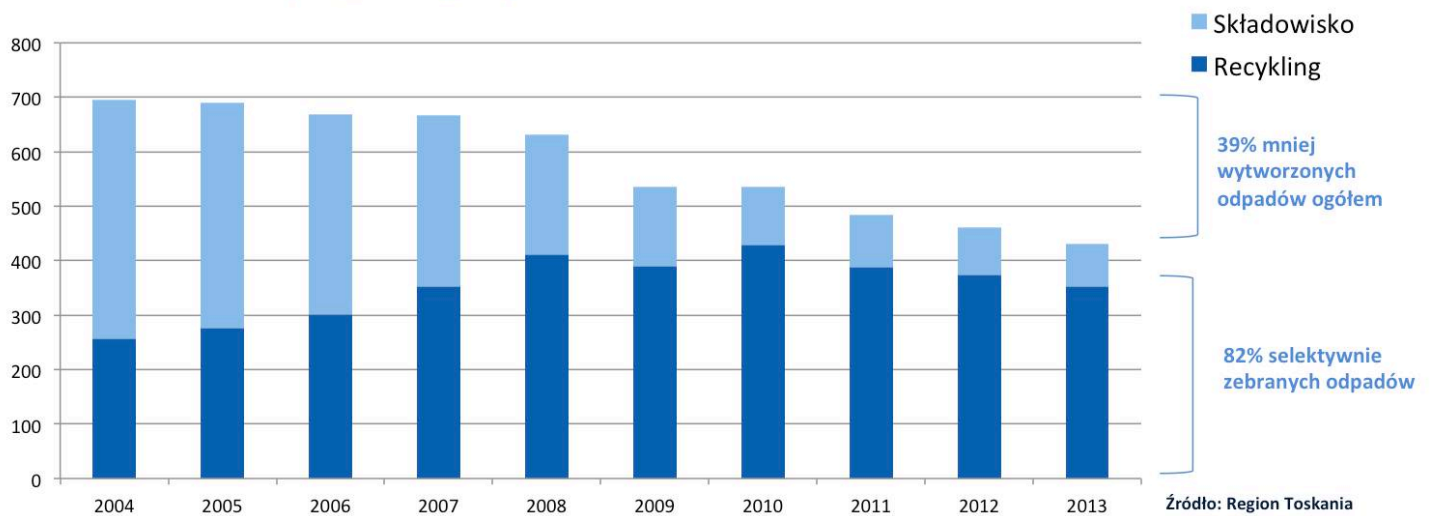
Spółeczności, takie jak Capannori, musiały walczyć same przeciwko budowie spalarni. W 1997 roku nauczyciel ze szkoły podstawowej Rossano Ercolini zauważył potencjalnie negatywne skutki planowanej w okolicy spalarni jakie mogłyby mieć wpływ na zdrowie mieszkańców oraz krajobraz lokalny. Z pomocą Dr Paula Connetta, światowego eksperta w dziedzinie spalania oraz Zero Waste, zaczął przekonywać lokalną społeczność o potencjalnych zagrożeniach związanych z powstaniem spalarni w ich regionie. Ruch okazał się skuteczny w zablokowaniu budowy a następnie szybko rozszerzył się na trzy inne regiony, w których miały powstać spalarnie.

Jaka jest alternatywa?

Ercolini, który dostał za zadanie wdrożyć alternatywny system zamiast spalania, zdecydował się na zmniejszenie ilości odpadów. Przejawszy stery w lokalnej firmie zbierającej odpady – ASCIT, zaczął tworzyć pilotażowy system selektywnej zbiórki odpadów u źródła („od drzwi do drzwi”). Po roku powrócił do działania w ramach kampanii przeciwko spalarniom we Włoszech. **Ercolini zdołał przekonać radnych Capannori do podpisania Strategii Zero Waste w 2007 roku (jako pierwsza gmina w Europie), zobowiązując się do całkowitej likwidacji wysłania odpadów na wysypisko do 2020 roku.**

Zmiany w ogólnej ilości wytwarzanych odpadów i osiągnięcia selektywnej zbiórki w Capannori w latach 2004-2013 (w kg/osobę/rok)

Selektywna zbiórka u źródła została wprowadzona stopniowo w gminie między 2005 a 2010 rokiem, zaczynając od małych wiosek, gdzie małe błędy mogły być szybko dostrzeżone i poprawione. Następnie działania rozszerzono na cały region. Pod koniec tego okresu aż 82% odpadów podlegało selektywnej zbiórce u źródła, co przekładało się na tylko 18% odpadów trafiających

na wysypisko. W 2012 roku, część wsi w okręgu została objęta nową taryfą odpadową "płać za tyle ile wyrzucasz" (PAYT), gdzie częstotliwość zbierania na domostwo jest mierzona poprzez mikroczipy umieszczone na pojemnikach/torbach na odpady, skanowane przez śmieciarkę podczas odbioru. W tych rejonach nowa taryfa spowodowała skuteczniejsze zapobieganie i

segregowanie, podnosząc wskaźnik odbioru posegregowanych odpadów do 90%.

Przejrzystość i konsultacje

Lokalni politycy zobaczyli, że kluczem do sukcesu selektywnej zbiórki u źródła oraz we wdrażaniu innych metod „Zero Odpadów” były wczesne i aktywne konsultacje z mieszkańcami. **Przeprowadzono spotkania w miejscach publicznych by zebrać opinie i pomysły oraz zaangażować lokalną społeczność w strategię Zero Waste.**

Na każdy adres wysłano materiały informacyjne. Na kilka tygodni przed uruchomieniem selektywnej zbiórki „od drzwi do drzwi” na danym terenie, wolontariusze dostarczali darmowe pojemniki i torby do segregacji odpadów oraz materiały informacyjne. Wolontariusze zostali przeszkoleni, by odpowiadać na pytania mieszkańców o nowy system, co zaskutkowało pomyślnym, szybkim i efektywnym przebiegiem tej transformacji systemu.

Badanie wykonane przez La Sapienza University w Rzymie, porównujące selektywną zbiórkę „od drzwi do drzwi” w trzech wspólnotach we Włoszech (Capannori, Rzym, Salerno) wykazało, że udział (99% mieszkańców segreguje śmieci) oraz satysfakcja (94%) w Capannori były wyższe od dwóch pozostałych regionów. Jest to związane z wysokim odsetkiem mieszkańców Capannori, którzy dostali publikacje dotyczące zmian (98.6%), uczestniczyli w spotkaniach informacyjnych o zmianie w systemie odbioru (46%) oraz wiedzieli gdzie szukać informacji odnośnie odbioru odpadów (91%).

Ekonomicznie rozsądne rozwiązanie

Oszczędności wynikające z braku potrzeby wysyłania większości odpadów na drogie wysypiska oraz wpływy ze sprzedaży materiałów do instalacji recyklingowych oznaczają, że system jest ekonomicznie samowystarczalny, generując nawet oszczędności, które wynosiły ponad 2 mln euro w 2009 roku. Powyższe oszczędności są ponownie inwestowane w infrastrukturę ograniczającą odpady oraz niosą za sobą zmniejszenie kwoty podatku odpadowego dla mieszkańców o 20%. Pozwoliło to również na sfinansowanie zatrudnienia 50 pracowników ASCIT, podnosząc zatrudnienie w regionie.

Kompostowanie

Jednym z najbardziej efektywnych elementów nowego systemu jest dywersyfikacja strumienia odpadów organicznych. ASCIT wykonuje częste odbiory odpadów organicznych segregowanych w domostwach, które są wysyłane do zakładu kompostowania. W 2010 roku publiczne stołówki w Capannori były wyposażone w urządzenia do kompostowania Joraform. W przyszłości działalność tych lokalnych urzędzeń do kompostowania może być rozszerzona na grupy mieszkańców, co może pomóc ograniczyć koszty odbioru, transportu oraz przerabiania o 30 do 70%.

Mieszkańcy są zachęceni do kompostowania w gospodarstwach domowych. Około 2,200 gospodarstw dostaje darmowe pojemniki na kompost oraz przechodzi szkolenie z metod

kompostowania. Domostwa zbierające kompost otrzymują 10% upust podatku odpadowego jako zachęta a badanie wykazało, że 96% domostw poprawnie stosuje się do zasad kompostowania. Zakład do fermentacji aerobowej produkujący biometan dla regionu jest obecnie w etapie planowania i konsultacji.

“Rada Miasta zaoszczędziła ponad 2 mln euro w 2009 roku. Te oszczędności są ponownie inwestowane w infrastrukturę ograniczającą odpady oraz niosą za sobą zmniejszenie kwoty podatku odpadowego dla mieszkańców o 20%. Pozwoliło to również na sfinansowanie zatrudnienia 50 pracowników ASCIT...”

“Postawienie na współpracę zamiast na opór spowodowało, że przedsiębiorcy zareagowali pozytywnie, np. wytwórcy kawy zainicjowali badania nad alternatywą dla kapsułek do ekspresów kawowych.”

Projektowanie systemu odpadów bez odpadów

W 2010 roku w Capannori założono pierwsze Centrum Badań Zero Waste w Europie, gdzie eksperci identyfikują co jest wyrzucane do szarych toreb na nieposegregowane odpady oraz pracują nad rozwiązaniami by zmniejszyć tę ilość obecnie wynoszącą 18%. Po stwierdzeniu, że przedmioty takie jak kapsułki kawowe są najczęściej spotykane, Centrum Badawcze odbyło spotkania z producentami kawy, takimi jak Nespresso i Illy by opracować biodegradowalne albo nadające się do przetworzenia zamienniki. Wysoka ilość pieluch jednorazowych w śmieciach sprawiła, że gmina zaczęła subsydować pieluchy wielokrotnego użytku lokalnym rodzinom. Przyjęcie postawy współpracy zamiast oporu spowodowało, że przedsiębiorcy zareagowali pozytywnie, np. wytwórcy kawy zainicjowali badania nad alternatywą dla kapsułek do ekspresów kawowych.

Śmieci jednego są skarbem drugiego. Korzyści płynące z ponownego wykorzystania.

Działania nie są skupione jedynie na poprawieniu wskaźników recyklingu – nacisk położono także na ponowne użycie. Gmina otworzyła swój własny Ośrodek Ponownego Użytku (Reuse Centre) w miejscowości Lammari w 2011 roku, gdzie takie przedmioty jak ubrania, obuwie, zabawki, urządzenia elektroniczne oraz meble, które są niepotrzebne, ale wciąż w dobrym stanie, mogą zostać naprawione a następnie sprzedane potrzebującym, unikając tym samym wyrzucania ich na wysypisko i pełniąc ważną funkcję społeczną. Ośrodek sukcesywnie rozwija swoją działalność. W 2012 roku trafiły do niego 93 tony przedmiotów i z pewnością ta ilość będzie wzrastała.

Według Rossano Ercolini, "rekordowe dane z 'Wyspy Ekologicznej' Lammari (punkt gromadzenia odpadów wielkogabarytowych oraz przedmiotów wielokrotnego użytku) pokazują, że **nasza kultura zmienia się, częściowo dzięki polityce gminy. Podczas gdy wcześniej mieszkańcy wszystko wyrzucali, teraz uświadamiają sobie, że odzysk nie tylko ma korzystny wpływ na środowisko ale także wspiera tych, którzy są w stanie kupić te przedmioty po przystępnej cenie.**"

W sklepie spożywczym Effecorta mieszkańcy mogą kupić na wagę i bez opakowań ponad 250 produktów żywnościowych i napojów pochodzenie lokalnego.

Gmina również wspomaga finansowo zakup pieluch wielokrotnego użytku lokalnym rodzinom.

Ośrodek zapewnia także szkolenia z upcyklingu np. z szycia, tapicerstwa oraz stolarki, by pokazać wartość i zastosowanie ponownego użycia jak najdalej jak to możliwe.

Ośrodek sukcesywnie rozwija swoją działalność. W 2012 roku do Ośrodka Ponownego Użytku trafiły 93 tony przedmiotów, które następnie naprawiono i sprzedano potrzebującym.

Pionierzy w zapobieganiu powstawania odpadów

Capannori jest prawdziwym liderem w zapobieganiu wytwarzania odpadów ogółem. **W latach 2004 - 2013 ilość odpadów na osobę spadła o 39%** (z 1,92 do 1,18 kg/osobę/dzień). Przewiduje się, że ten trend będzie kontynuowany dzięki taryfie „płać za tyle ile wyrzucasz” (Pay As You Throw - PAYT) obowiązującej w całej gminie. Jeszcze bardziej imponujący jest spadek ilości nieposegregowanych odpadów z 340 kg na osobę rocznie w 2006 roku do 146 kg w 2011. Jest to spadek o 57%. O sukcesie tego przedsięwzięcia świadczy wynik porównania do Danii, która w 2011 roku musiała uporać się z 409 kg nieposegregowanych odpadów/os/rok.

To oznacza, że poza samym wzrostem stopy recyklingu, lokalne władze spojrzęły również na sposoby redukcji ilości wytworzonych odpadów u źródła. Jako część strategii Zero Odpadów, zidentyfikowały 11 obszarów działania. Jednym z najbardziej widocznych jest sprzedaż

produktów bez opakowania – rada lokalna wprowadziła zachęty podatkowe dla lokalnych przedsiębiorstw by zaopatrywali się w produkty, które mogą być napełniane do własnych pojemników, takie jak płynne detergenty. Sklep spożywczy, Effecorta pojawił się w Capannori w 2009 roku, dostarczając ponad 250 lokalnych produktów spożywczych i napojów sprzedawanych bez opakowań, na wagę lub objętość. Mieszkańcy mogą kupować makaron, wino, oliwę oraz wiele innych produktów nie martwiąc się o późniejszą górę śmieci pochodzącą z opakowań.

Krótki łańcuch dostaw wsparciem dla lokalnego rolnictwa

Dwa punkty napełniania/sprzedaży mleka zostały otwarte, wprowadzając tym samym model dystrybucji żywności nazywany krótkim łańcuchem dostaw. Owe punkty są zaopatrywane bezpośrednio przez lokalnych rolników a konsumenci nabywają mleko bez udziału pośredników, opakowań albo detalistów, więc płacą niższą cenę a rolnicy dostają więcej wynagrodzenia za każdy litr. Punkty

te odniosły wielki sukces. **Punkty sprzedają 200 litrów dziennie a 91% klientów napełnia własne pojemniki, tym samym usuwając z systemu odpadów 90,000 butelek.**

Pozostałe inicjatywy dotyczyły kampanii na rzecz wzrostu spożycia wody z kranu zamiast butelkowanej (Włosi spożywają najwięcej mineralnej wody butelkowanej w Europie); unikania sztućców i talerzy jednorazowych w budynkach publicznych, w tym w szkołach; rozprowadzania toreb z tkaniny na zakupy zamiast plastikowych reklamówek do każdego z 17,800 domostw i 5,000 przedsiębiorstw oraz składowania pieluch wielokrotnego użytku i produktów sanitarnych w lokalnych aptekach. Wszystkie te inicjatywy są wynikiem proaktywnych impulsów politycznych, zwiększających świadomość wśród mieszkańców oraz możliwość implementacji lepszych zwyczajów konsumpcyjnych.

Dwa samoobsługowe punkty do napełniania mleka dostarczają około 200 litrów dziennie zastępując około 90,000 butelek.

Szkoła jest bardzo zaangażowana w ten

Flagowa społeczność

Podejście proaktywne, holistyczne oraz angażujące mieszkańców na wszystkich etapach tworzenia polityki są kluczowymi elementami, które doprowadziły Capannori na szczyt europejskiej ligi zapobiegania powstawaniu odpadów. Poprzez swój status jako Flagowa Społeczność Sieci Zero Waste inspirowa inne wspólnoty do mierzenia wyżej niż tylko wypełnienia celów recyklingu. Liderzy, którzy byli zaangażowani oraz mieli wizję, widzieli wyzwania a nie problemy i poprzez przejrzyste zaangażowanie ludności uczynili z tego osiągnięcie całej społeczności.

--

Aimee Van Vliet

Najlepsze Praktyki Zero Waste, Sierpień 2013

Tłumaczenie: Daniel Cios,
Klaster Gospodarki Odpadowej i Recyklingu

Źródła

www.uclg-cisdp.org/sites/default/files/Capannori_2010_en_FINAL.pdf
www.comune.capannori.lu.it/sites/default/files/segreteria_sindaco/capannori-verso-rifiuti-zero-2011-r2.pdf
www.comune.capannori.lu.it/node/11408
www.lemonde.fr/planete/article/2013/06/19/capannori-la-cite-italienne-qui-montre-la-voie-du-zero-dechet-en-europe_3432602_3244.html
www.efficorta.it

Więcej informacji:

www.zerowasteurope.eu
www.facebook.com/ZeroWasteEurope

Kontakt:

info@zerowasteurope.eu
Twitter @zerowasteurope